

Delfina Rogowska

Instytut Nafty i Gazu – Państwowy Instytut Badawczy

Janusz Jakóbiec

AGH Akademia Górniczo-Hutnicza, Wydział Energetyki i Paliw

Wpływ danych źródłowych na szacowanie emisji GHG w cyklu życia paliw silnikowych – etap produkcji

W artykule przedstawiono problem wpływu przyjętych wskaźników emisji GHG (ang. *greenhouse gases* – gazy cieplarniane) dla mediów energetycznych na wynik finalny. Dla oceny tego wpływu przeprowadzono symulację obliczeniową. Symulacja rozważała trzy warianty, w których zastosowano różne wskaźniki emisji GHG, głównie dla energii elektrycznej i oleju opałowego. Wyniki wskazują, że różnica w wyznaczonej emisji GHG pomiędzy wariantami może wynosić do 40%.

Słowa kluczowe: LCA, emisja GHG, paliwa silnikowe.

The impact of source data on the estimation of GHG emissions in the life cycle of motor fuels – production stage

In the article the problem of the impact of established GHG emission factors for energy media on the final result was discussed. In order to assess the impact a simulation was carried out. The simulation considered three cases where different GHG emission factors, especially for electricity and heating fuel, were applied. The result shows, that the difference between cases may be up to 40%.

Key words: LCA, GHG emission, motor fuel.

Wstęp

Redukcja emisji gazów cieplarnianych generowanej w związku z działalnością człowieka to w dalszym ciągu priorytet polityk wielu państw na świecie. Co więcej, ważna jest nie tylko emisja CO₂ powstająca bezpośrednio w wyniku spalania paliw („emisja na kominie”), ale istotne jest także, by oceniać emisję GHG w cyklu życia produktu. Dzięki temu podejściu zmniejsza się ryzyko zjawiska, że obniżenie emisji GHG na jednym z etapów, np. wytwarzaniu półpro-

duktów, spowoduje zwiększenie emisji GHG na innym (np. na etapie utylizacji).

Problem szacowania emisji GHG w cyklu życia występuje również w obszarze paliw silnikowych, zarówno w sferze badań naukowych [4, 12], opracowań na zlecenie decydentów [2, 3, 5], jak i finalnie aktów prawnych [15, 16, 19]. Niniejszy artykuł stanowi kontynuację wyników prac przedstawionych w [7, 8].

Emisja w cyklu życia – przeprowadzanie obliczeń

Wytyczne w zakresie oceny produktu w cyklu życia podają normy [17, 18], mają one jednak charakter ogólny, choć prowadzone są również prace poświęcone paliwom [3]. Dla biokomponentów zostały opracowane i zaakceptowane przez Komisję Europejską bardziej szczegółowe wytyczne,

takie jak np. wymagania systemu KZR INiG [6, 10]. Zgodnie z tymi wymaganiami emisję GHG w cyklu życia biopaliw można obliczać poprzez zastosowanie wartości rzeczywistych, wartości podanych w dyrektywie RED [14] lub kombinacji wartości domyślnych i rzeczywistych. Do obliczania

emisji GHG w cyklu życia kopalnych paliw silnikowych nie istnieją tak jednoznaczne wytyczne, ale stosując podobną regułę jak w przypadku biopaliw, cykl życia paliw konwencjonalnych można podzielić na następujące etapy:

- wydobycie ropy naftowej i transport do rafinerii,
- przerób w rafinerii,
- transport i dystrybucja paliw,
- spalanie w silniku samochodowym.

Wyznaczenie emisji GHG dla etapu przerobu ropy w rafinerii

Pierwszym krokiem przed rozpoczęciem obliczeń jest wyznaczenie granic systemu obliczeniowego, zdefiniowanie wejść i wyjść oraz inwentaryzacja danych. Do oceny wpływu przyjętych do obliczeń danych wykorzystany został model rafinerii przedstawiony w [7, 8]. W publikacjach tych w sposób szczegółowy opisano sposób wyznaczania bilansu masy, współczynników alokacji emisji GHG do produktów oraz bilansu energetycznego. Informacje te zostały wykorzystane w dalszej części niniejszego artykułu.

Zgodnie z przyjętymi założeniami jest to rafineria o prostym schemacie przeróbki ropy z wykorzystaniem następujących instalacji:

- destylacja atmosferyczna,
- destylacja próżniowa,
- hydrokraking,
- hydroodsiarczanie benzyn,
- produkcja wodoru,
- odzysk wodoru,
- izomeryzacja,
- reforming,
- HON,
- wydział gazów płynnych,

w której uzyskuje się takie produkty jak: benzyna bezołowiowa 95, benzyna bezołowiowa 98, olej napędowy, LPG.

Do przeprowadzenia obliczeń przyjęto następujące założenia:

- głównym źródłem emisji GHG jest wykorzystanie paliw i mediów energetycznych w instalacjach produkcyjnych,
- ze względu na niewielki udział emisji generowanej przez procesy pomocnicze i działalność socjalno-bytową to źródło emisji GHG nie zostanie uwzględnione w obliczeniach,
- emisji z produkcji maszyn i urządzeń nie uwzględnia się.

Przyjętą do obliczeń wielkość produkcji paliw w okresie rozliczeniowym przedstawiono w tablicach 1–3.

Dane dotyczące zużycia poszczególnych mediów energetycznych przez instalacje zaczerpnięto z [7] i przytoczono w tablicy 4.

W przypadku hydrokrakingu, reformingu i instalacji do hydroodsiarczania olejów napędowych (HON) przy zużyciu pary

Ze względu na dostępność danych obliczenia wartości rzeczywistych można z powodzeniem prowadzić dla etapu przerobu w rafinerii, natomiast opierając się na wytycznych dotyczących biopaliw, dla pozostałych etapów można przyjąć wartości domyślne. Ważne jest, aby w każdym z etapów stanowiących odrębny system obliczeniowy stosowano tę samą jednostkę funkcjonalną: gCO₂/MJ energii zawartej w paliwie finalnym.

Tablica 1. Skład komponentowy benzyn silnikowych

Nazwa komponentu	Benzyna 95 [tony/okres rozliczeniowy]	Benzyna 98 [tony/okres rozliczeniowy]
Butan	54 970	0
Benzyna lekka z hydrokrakingu	5 742	0
Benzyna lekka z hydroodsiarczania benzyn	23 000	0
Benzyna ciężka z hydrokrakingu	0	0
Benzyna ciężka z hydroodsiarczania benzyn	0	0
Izomeryzat	538 000	149 986
Izomeryzat fr. ciężka	116 927	0
Reformat	1 454 446	138 620
ETBE	114 720	47 800
Etanol	121 275	0

Tablica 2. Skład komponentowy oleju napędowego

Nazwa komponentu	ON [tony/okres rozliczeniowy]
Nafta	720 800
Olej napędowy	1 408 844
Hydroodsiarczony olej napędowy	2 984 163
Estry metylowe kwasów tłuszczowych	358 500

Tablica 3. Skład komponentowy LPG

Nazwa komponentu	LPG [tony/okres rozliczeniowy]
Propan z wydziału gazów płynnych	45 141
Butan z wydziału gazów płynnych	372
Gaz płynny z wydziału gazów płynnych	70 878
Gaz płynny z hydrokrakingu	11 236

technologicznej zinwentaryzowano wartości ujemne. Te ilości energii w postaci pary technologicznej zostały z instalacji

Tablica 4. Wielkości zużycia poszczególnych mediów energetycznych przez instalacje rafineryjne produkujące komponenty paliwowe w modelowej rafinerii

Instalacja	Zużycie energii [GJ]										HON	Wydział gazów płynnych
	Destylacja atmosferyczna	Destylacja próżniowa	Hydrokraking	Hydroodsiarczanie benzyn	Produkcja wodoru	Odzysk wodoru	Izomeryzacja	Reforming	HON	Wydział gazów płynnych		
Energia elektryczna	332 328	157 974	1 190 410	48 837	277 304	37 032	107 650	531 030	360 550	33 137		
Olej opałowy	5 201 250	3 679 669	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gaz opałowy	3 143 168	1 914 833	3 833 957	786 696	1 963 091	0	0	7 388 389	1 321 781	0	0	
Gaz opałowy resztkowy	0	0	0	0	33 649 155	0	0	0	0	0	0	
Para wysokociśnieniowa	0	0	-3 186 474	0	1 891 997	0	0	2 991 585	1 555 012	0	0	
Para średnociśnieniowa	155 286	677 927	0	4 173	0	0	2 003 994	129 001	-605 852	0	0	
Para niskociśnieniowa	1 040 872	194 376	2 957	26 571	177 157	5 011	2 359 672	-4 264 675	-898 829	235 000	0	
Woda technologiczna	0	0	1 133 899	0	0	0	0	386 038	122 937	0	0	
Suma zużycia energii	9 872 903	6 624 778	2 974 748	866 277	37 958 703	42 043	4 471 316	7 161 368	1 855 598	268 137		

skierowane do sieci pary. Przyjęto, że odzysk pary pomniejszy zużycie energii na instalacji. W konsekwencji będzie to skutkowało mniejszymi wartościami emisji GHG przypisanymi do paliw na tych instalacjach. Podane w tablicy 4 wartości są wartościami bezwzględnymi, podają zużycie poszczególnych mediów w zadanym okresie rozliczeniowym. Produkty uzyskiwane z każdej z instalacji są wykorzystywane nie tylko jako komponenty paliwowe, ale również kierowane do innych zastosowań. Z tego względu tylko taka część emisji GHG generowanej poprzez wykorzystanie mediów w poszczególnych instalacjach może być zaalokowana do paliw, w jakiej części produkty z tej instalacji kierowane są do produkcji paliw. W sposób szczegółowy zagadnienie to zostało omówione w [8]. Również w [8] zostały wyznaczone współczynniki alokacji emisji GHG do paliw w poszczególnych instalacjach. Wartości te przytoczono za [8] w tablicy 5, a także wykorzystano do dalszych obliczeń.

Tak więc na podstawie wartości podanych w tablicy 4 oraz współczynników alokacji, podanych w tablicy 5, wyznaczono zużycie poszczególnych mediów energetycznych przez instalacje rafineryjne po zaalokowaniu do paliw. Wyniki zamieszczono w tablicach 6–9.

Do obliczenia emisji GHG na etapie przerobu ropy w rafinerii wykorzystany został wzór:

$$C_x = \epsilon_x \cdot F_{ex} \tag{1}$$

gdzie:

C_x – jest wyrażoną w jednostkach masy ilością gazów cieplarnianych (CO_{2eq}) wyemitowanych w zadanym czasie w wyniku zużycia energii;

ϵ_x – jest ilością energii zużytej w zadanym czasie. Jeśli wartość ta nie została dostarczona bezpośrednio, a znana jest tylko ilość zużytego paliwa, do obliczenia tej wielkości należy wykorzystać wartości opałowe;

F_{ex} – jest wskaźnikiem emisji GHG dla danego paliwa uwzględniającym jego wyprodukowanie i zużycie końcowe (wyrażony w jednostce CO_{2eq} /jednostkę energii). Do obliczeń należy przyjąć, że nastąpiło całkowite i zupełne spalanie paliwa. W Polsce w przypadku paliw kopalnych można wykorzystać wskaźniki opracowane przez **Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE)**, stosowane do rozliczeń w ramach handlu uprawnieniami do emisji CO_2 . Jeśli jako paliwo energetyczne stosowane są biopaliwa/biopłyny, F_{ex} powinny być określone zgodnie z metodyką podaną w dokumencie System KZR INiG/8 [11].

Jest to wzór podawany przez metodologię Systemu KZR INiG [11]. Kluczowe pozostaje więc dobranie odpowiedniego wskaźnika emisji GHG dla poszczególnych mediów energetycznych.

Tablica 5. Współczynniki alokacji emisji GHG do paliw na poszczególnych instalacjach

Instalacja	Sumaryczne obciążenie instalacji	LPG	Benzyna bezołowiowa 95	Benzyna bezołowiowa 98	Olej napędowy
Destylacja atmosferyczna	56,89%	0,80%	14,41%	1,95%	39,74%
Destylacja próżniowa	32,07%	0,22%	5,28%	0,68%	25,88%
Hydrokraking	67,78%	0,35%	0,18%	0,00%	67,24%
Hydroodsiarczanie benzyny	84,64%	4,14%	69,00%	9,39%	2,10%
Produkcja wodoru	15,76%	0,11%	2,60%	0,34%	12,71%
Izomeryzacja	98,97%	0,00%	80,53%	18,44%	0,00%
Reforming	85,63%	1,09%	73,96%	7,21%	3,38%
HON	96,68%	0,01%	0,01%	0,00%	96,67%
Wydział gazów płynnych	68,78%	43,91%	20,73%	2,70%	1,43%

Tablica 6. Zużycie poszczególnych mediów energetycznych przez instalacje rafineryjne po zaalokowaniu do LPG [GJ/okres rozliczeniowy]

Instalacja	Energia elektryczna	Olej opałowy	Gaz opałowy	Gaz opałowy resztkowy	Para wysoko-ciśnieniowa	Para średnio-ciśnieniowa	Para nisko-ciśnieniowa	Woda technologiczna
Destylacja atmosferyczna	2 658,624	41 610	25 145,34	0	0	1 242,288	8 326,976	0
Destylacja próżniowa	347,543	8 095,272	4 212,633	0	0	1 491,439	427,6272	0
Hydrokraking	4 166,435	0	13 418,85	0	-11 152,659	0	10,3495	3 968,647
Hydroodsiarczanie benzyny	2 021,852	0	32 569,21	0	0	172,7622	1 100,0394	0
Produkcja wodoru	305,0344	0	2 159,4	37 014,071	2 081,1967	0	194,8727	0
Izomeryzacja	0	0	0	0	0	0	0	0
Reforming	1 173,385	0	0	0	0	21 843,53	25 720,4248	0
HON	53,103	0	738,8389	0	299,1585	12,9001	-426,4675	38,6038
Wydział gazów płynnych	15 8317,5	0	580 394	0	682 805,769	-266 030	-394 675,814	53 981,64

Tablica 7. Zużycie poszczególnych mediów energetycznych przez instalacje rafineryjne po zaalokowaniu do benzyny bezołowiowej 95 [GJ/okres rozliczeniowy]

Instalacja	Energia elektryczna	Olej opałowy	Gaz opałowy	Gaz opałowy resztkowy	Para wysoko-ciśnieniowa	Para średnio-ciśnieniowa	Para nisko-ciśnieniowa	Woda technologiczna
Destylacja atmosferyczna	47 888	749 500	452 931	0	0	22 377	149 990	0
Destylacja próżniowa	8 341	194 287	101 103	0	0	35 795	10 263	0
Hydrokraking	2 143	0	6 901	0	-5 736	0	5	2 041
Hydroodsiarczanie benzyny	33 698	0	542 820	0	0	2 879	18 334	0
Produkcja wodoru	7 210	0	51 040	874 878	49 192	0	4 606	0
Izomeryzacja	29 822	0	0	0	0	0	4 035	0
Reforming	79 618	0	0	0	0	1 482 154	1 745 213	0
HON	53	0	739	0	299	13	-426	39
Wydział gazów płynnych	74 742	0	274 005	0	322 354	-125 593	-186 327	25 485

Tablica 8. Zużycie poszczególnych mediów energetycznych przez instalacje rafineryjne po zaalokowaniu do benzyny bezołowiowej 98 [GJ/okres rozliczeniowy]

Instalacja	Energia elektryczna	Olej opałowy	Gaz opałowy	Gaz opałowy resztkowy	Para wysoko-ciśnieniowa	Para średnio-ciśnieniowa	Para nisko-ciśnieniowa	Woda technologiczna
Destylacja atmosferyczna	6 480	101 424	61 292	0	0	3 028	20 297	0
Destylacja próżniowa	1 074	25 022	13 021	0	0	4 610	1 322	0
Hydrokraking	0	0	0	0	0	0	0	0
Hydroodsiarczanie benzyny	4 586	0	73 871	0	0	392	2 495	0
Produkcja wodoru	943	0	6 675	114 407	6 433	0	602	0
Izomeryzacja	6 829	0	0	0	0	0	924	0
Reforming	7 762	0	0	0	0	144 488	170 132	0
HON	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydział gazów płynnych	9 735	0	35 688	0	41 985	-16 358	-24 268	3 319

Tablica 9. Zużycie poszczególnych mediów energetycznych przez instalacje rafineryjne po zaalokowaniu do oleju napędowego [GJ/okres rozliczeniowy]

Instalacja	Energia elektryczna	Olej opałowy	Gaz opałowy	Gaz opałowy resztkowy	Para wysoko-ciśnieniowa	Para średnio-ciśnieniowa	Para nisko-ciśnieniowa	Woda technologiczna
Destylacja atmosferyczna	132 067	2 066 977	1 249 095	0	0	61 711	413 643	0
Destylacja próżniowa	40 884	952 298	495 559	0	0	175 448	50 305	0
Hydrokraking	800 432	0	2 577 953	0	-2 142 585	0	1 988	762 434
Hydroodsiarczanie benzyny	1 026	0	16 521	0	0	88	558	0
Produkcja wodoru	35 245	0	249 509	4 276 808	240 473	0	22 517	0
Izomeryzacja	0	0	0	0	0	0	0	0
Reforming	3 639	0	0	0	0	67 735	79 757	0
HON	513 347	0	7 142 356	0	2 891 965	124 705	-4 122 661	373 183
Wydział gazów płynnych	5 156	0	18 901	0	22 237	-8 664	12 853	1 758

W dalszej części artykułu przedstawiono analizę wpływu doboru wskaźnika emisji GHG dla poszczególnych mediów energetycznych w następujących wariantach:

- wykorzystanie krajowych wskaźników KOBiZE dla paliw kotłowych [13], energia elektryczna z własnej elektrowni,
- wykorzystanie wskaźników Biograce,
- wykorzystanie krajowych wskaźników KOBiZE dla paliw kotłowych i średniego dla Polski wskaźnika emisji GHG dla energii elektrycznej.

Wariant 1

Do przeprowadzenia obliczeń w wariantcie 1 dla paliw kotłowych przyjęto wskaźniki emisji podane w KOBiZE [13] oraz założono, że produkcja energii elektrycznej oraz pary technologicznej odbywa się we własnej elektrowni. Przyjęto, na podstawie [1], że do produkcji energii elektrycznej i pary technologicznej wykorzystywany jest olej opałowy oraz olej opałowy lekki w udziale odpowiednio 0,94 i 0,06.

Wskaźniki przyjęte do obliczeń przedstawiono w tabelicy 10.

W tabelicy 11 przedstawiono emisję GHG obliczoną z wykorzystaniem wskaźników podanych w tabelicy 10.

W następnej kolejności wartości przedstawione w tabelicy 11 należy odnieść do ilości wyprodukowanych paliw. Istotne jest, że ilość paliw należy wyrazić w jednostkach energii MJ, a nie w jednostkach masy. Do przeliczeń przyjęto następujące wartości opałowe: 43 MJ/kg dla benzyny i oleju napędowego oraz 46 MJ/kg dla LPG. Wyniki zawarto w tabelicy 12.

Tablica 10. Wskaźniki emisji GHG dla mediów energetycznych w wariancie 1

Media energetyczne	Wskaźnik emisji [kgGHG/GJ]
Energia elektryczna	77,2
Olej opałowy	77,4
Gaz opałowy	57,6
Gaz opałowy resztkowy*	57,6
Para wysokociśnieniowa	77,2
Para średnociśnieniowa	77,2
Para niskociśnieniowa	77,2
Woda technologiczna	77,2

*jak dla gazu rafineryjnego

Tablica 11. Emisja GHG w przyjętym okresie rozliczeniowym po zaalokowaniu do paliw [kg CO₂]

Paliwa	Energia elektryczna	Olej opałowy	Gaz opałowy	Gaz opałowy resztkowy	Para wysokociśnieniowa	Para średnociśnieniowa	Para niskociśnieniowa	Woda technologiczna
LPG	13 050 157	3 847 188	37 937 567	2 132 010	52 035 384	-18 625 788	-27 739 658	4 476 742
Benzyna silnikowa 95	21 887 326	73 049 087	82 341 473	50 392 975	28 263 647	109 440 601	134 767 511	2 127 976
Benzyna bezołowiowa 98	2 887 926	9 786 930	10 975 449	6 589 851	3 737 878	10 511 536	13 240 117	256 250
Olej napędowy	118 254 540	233 691 892	676 793 838	246 344 118	78 133 317	32 502 928	-275 352 922	87 805 321

Tablica 12. Ilości paliw w okresie rozliczeniowym i wskaźniki emisji w wariancie 1

Paliwa	Ilość paliw [tony/okres rozliczeniowy]	Zawartość energetyczna [MJ/okres rozliczeniowy]	Wyliczony wskaźnik emisji GHG [gCO ₂ /MJ] dla etapu produkcji paliw w rafinerii
LPG	127 627,0	5 870 842	11,4
Benzyna silnikowa 95	2 193 085,0	94 302 655	5,3
Benzyna bezołowiowa 98	288 605,8	12 410 050	4,7
Olej napędowy	5 113 807,0	219 893 701	5,4

Wariant 2

Tok postępowania, prowadzenie obliczeń oraz dane bilansowe dla drugiego wariantu są analogiczne do obliczeń dla pierwszego wariantu, z tą tylko różnicą, że wykorzystano wskaźniki emisji podane przez Biograce 4d [9] dla energii elektrycznej i oleju opałowego (pozostałe wskaźniki bez zmian). Wskaźniki te przedstawiono w tabelicy 13.

Wyniki obliczeń przedstawiono w tabelicy 14.

Tablica 13. Wskaźniki emisji GHG dla mediów energetycznych w wariancie 2

Media energetyczne	Wskaźnik emisji [gCO ₂ eq/MJ]
Energia elektryczna	127,65
Olej opałowy	84,98

Tablica 14. Wyniki obliczeń emisji GHG dla etapu przerobu ropy w rafinerii w wariancie 2

Paliwa	Wyliczony wskaźnik emisji GHG [gCO ₂ /MJ] dla etapu produkcji paliw w rafinerii
LPG	12,9
Benzyna silnikowa 95	5,6
Benzyna bezołowiowa 98	4,9
Olej napędowy	5,9

Wariant 3. Wykorzystanie krajowych wskaźników KOBIZE dla paliw kotłowych i średniego dla kraju wskaźnika emisji GHG dla energii elektrycznej

Według projektu dyrektywy D016937/02 *laying down calculation methods and reporting requirements pursuant*

to Directive 98/70/EC of the European Parliament and of the Council relating to the quality of petrol and diesel fuels wskaźnik emisyjności dla energii elektrycznej wytwarzanej w Polsce wyniósł 329,2 gCO₂eq/MJ. Jeśli do obliczeń przeprowadzonych w wariantach 1 wprowadzony zostanie ten wskaźnik, uzyskane zostaną odmienne wartości emisji GHG. Wyniki te przedstawiono w tabelicy 15.

Tablica 15. Wyniki obliczeń emisji GHG dla etapu przerobu ropy w rafinerii w wariantach 3

Paliwa	Wyliczony wskaźnik emisji GHG [gCO ₂ /MJ] dla etapu produkcji paliw w rafinerii
LPG	18,7
Benzyna silnikowa 95	6,1
Benzyna bezołowiowa 98	5,4
Olej napędowy	7,2

Podsumowanie

W niniejszym artykule na podstawie tych samych danych wejściowych do obliczeń (zachowany bilans masowy oraz struktura wykorzystania mediów energetycznych), ale przy zastosowaniu różnych wskaźników emisji GHG dla paliw kotłowych, uzyskano znacząco różniące się wyniki obliczeń. Wyniki te zestawiono w tabelicy 16.

Należy zaznaczyć, że wszystkie wykorzystane wskaźniki emisji GHG pochodziły z wiarygodnych źródeł danych. Przeprowadzone symulacje wskazują, że przy wykonywaniu obliczeń należy zwracać szczególną uwagę nie tylko na prawidłowość przeprowadzenia bilansu masy i energii, ale

Tablica 16. Wyliczony wskaźnik emisji GHG [gCO₂/MJ] dla etapu produkcji paliw w rafinerii

Paliwa	Wariant 1	Wariant 2	Wariant 3
LPG	11,4	12,9	18,7
Benzyna silnikowa 95	5,3	5,6	6,1
Benzyna bezołowiowa 98	4,7	4,9	5,4
Olej napędowy	5,4	5,9	7,2

również na wykorzystane wskaźniki emisji GHG dla mediów energetycznych, jak też innych reagentów.

Prosimy cytować jako: Nafta-Gaz 2017, nr 9, s. 660–667, DOI: 10.18668/NG.2017.09.05

Artykuł nadesłano do Redakcji 26.06.2017 r. Zatwierdzono do druku 20.07.2017 r.

Literatura

[1] Dokumentacja INiG nr DK-4100-200/13, wrzesień 2014, praca niepublikowana.

[2] Edwards R., Larivé J-F., Beziat J-C.: *Well-to-wheels Analysis of Future Automotive Fuels and Powertrains in the European Context WTT APPENDIX 1 Description of individual processes and detailed input data*. EUR 24952 EN-2011, ISBN 978-9279-21395-3.

[3] Głuszek A., Magiera J.: *Normalizacja obciążeń środowiska naturalnego w cyklu produkcji olejów napędowych*. Czasopismo Techniczne M, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, z. 2-M/2008, https://suw.biblos.pk.edu.pl/resources/i1/i0/i5/i0/r1050/GluszekA_NormalizacjaObciazen.pdf (dostęp: listopad 2014).

[4] Guillén-Gosálbez G., Caballero J., Jiménez L.: *Application of life cycle assessment to the structural optimization of process flowsheets*. Industrial & Engineering Chemistry Research 2008, vol. 47, s. 777–789.

[5] *Life Cycle Assessment Comparison of North American and Imported Crudes*. Prepared for Alberta Research Institute, lipiec 2009, File No AERI 1747.

[6] Rogowska D., Berdechowski K., Łączek T.: *The development of the KZR INiG System – European certification scheme*. Nafta-Gaz 2016, nr 5, s. 370–375.

[7] Rogowska D., Jakóbiec J.: *Emisja GHG w cyklu życia paliw silnikowych. Część II – wytyczne do konstruowania bilansu energetycznego produkcji*. Nafta-Gaz 2016, nr 10, s. 857–862, DOI: 10.18668/NG.2016.10.11.

[8] Rogowska D., Jakóbiec J.: *Emisja GHG w cyklu życia paliw silnikowych. Część I – wytyczne do konstruowania bilansu masowego produkcji*. Nafta-Gaz 2014, nr 9, s. 639–646.

[9] Strona internetowa: <http://www.biograce.net/> (dostęp: czerwiec 2017).

[10] Strona internetowa: www.kzr.inig.eu (dostęp: czerwiec 2017).

[11] System KZR INiG/8 *Wytyczne w zakresie sposobu wyznaczania jednostkowych wartości emisji GHG dla biopaliw, biopłynów w cyklu życia*, <http://www.kzr.inig.eu/pl/menu2/dokumenty-sytemowe/aktualne-dokumenty/> (dostęp: czerwiec 2017).

[12] Wang M., Lee H., Molburg J.: *Allocation of Energy Use in Petroleum Refineries to Petroleum Products. Implications for Life-Cycle Energy Use and Emission Inventory of Petroleum Transportation Fuels*. Int J LCA 2004, vol. 9, nr 1, s. 34–44.

[13] *Wartości opałowe (WO) i wskaźniki emisji CO₂ (WE) w roku 2014 do raportowania w ramach Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji za rok 2017*. Serwis Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami, <http://www.kobize.pl/en/article/2016/id/800/wartosci-opalowe-wo-i-wskazniki-emisji-co2-we-w-roku-2014-do-raportowania-w-ramach-systemu-handlu-uprawnieniami-do-emisji-za-rok-2017> (dostęp: czerwiec 2017).

Akty prawne i normatywne

- [14] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz. Urz. UE L 140/16).
- [15] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/30/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 98/70/WE odnoszącą się do specyfikacji benzyny i olejów napędowych oraz wprowadzającą mechanizm monitorowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych, oraz zmieniającą dyrektywę Rady 1999/32/WE odnoszącą się do specyfikacji paliw wykorzystywanych przez statki żeglugi śródlądowej oraz uchylającą dyrektywę 93/12/EWG (Dz. Urz. UE L 140/88).
- [16] Dyrektywa Rady (UE) 2015/652 z dnia 20 kwietnia 2015 r. ustanawiająca metody obliczania i wymogi w zakresie sprawozdawczości zgodnie z dyrektywą 98/70/WE Parlamentu Europejskiego i Rady odnoszącą się do jakości benzyny i olejów napędowych (Dz. Urz. UE L 107/26).
- [17] PN-EN ISO 14040:2009 Zarządzanie środowiskowe – Ocena cyklu życia – Zasady i struktura.
- [18] PN-EN ISO 14044:2009 Zarządzanie środowiskowe – Ocena cyklu życia – Wymagania i wytyczne.
- [19] Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz.U. z 2006 r. Nr 169, poz. 1200).

Mgr inż. Delfina ROGOWSKA
Starszy specjalista badawczo-techniczny, zastępca kierownika Zakładu Paliw i Procesów Katalitycznych. Instytut Nafty i Gazu – Państwowy Instytut Badawczy ul. Lubicz 25 A 31-503 Kraków
E-mail: delfina.rogowska@inig.pl

Prof. dr hab. inż. Janusz JAKÓBIEC
Profesor zwyczajny Wydział Energetyki i Paliw, Katedra Technologii Paliw Akademia Górniczo-Hutnicza al. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków
E-mail: jjakobie@agh.edu.pl

OFERTA

ZAKŁAD PALIW I PROCESÓW KATALITYCZNYCH

Zakres działania:

- opracowywanie, rozwijanie i wdrażanie technologii produkcji LPG, benzyn silnikowych, paliw lotniczych, olejów napędowych, biopaliw I i II generacji oraz olejów opałowych, prowadzenie nadzoru technologicznego nad opracowanymi i wdrożonymi technologiami;
- ocena i atestacja komponentów paliwowych, w tym biokomponentów I i II generacji oraz komponentów ze źródeł alternatywnych;
- opracowywanie technologii uszlachetniania paliw i biopaliw silnikowych oraz olejów opałowych i rozpuszczalników, dobór odpowiednich dodatków uszlachetniających;
- wykonywanie badań i ekspertyz dotyczących jakości paliw i biopaliw silnikowych, olejów opałowych, rozpuszczalników i ich komponentów oraz ocena zgodności ze specyfikacją;
- ocena skażenia mikrobiologicznego paliw w systemie produkcji i dystrybucji;
- ocena właściwości niskotemperaturowych olejów napędowych i opałowych;
- badania stabilności pozostałościowych olejów opałowych i kompatybilności ich komponentów;
- opracowywanie, rozwijanie i wdrażanie nowych wodorowych procesów katalitycznych, ocena testowa i procesowa katalizatorów stosowanych w przemyśle rafineryjnym w procesach zeoformingu, hydroodsiarczania, hydrorafinacji i katalitycznego odparafinowania;
- ocena oddziaływania na środowisko paliw, biopaliw i innych produktów pochodzących z przemysłu rafineryjnego i petrochemicznego w oparciu o analizę cyklu życia produktu (LCA).

Kierownik: dr inż. Jan Lubowicz
Adres: ul. Łukasiewicza 1, 31-429 Kraków
Telefon: 12 617 75 50
Faks: 12 617 75 22
E-mail: jan.lubowicz@inig.pl

